

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

2. december 2009*

I sag C-358/08,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af House of Lords (Det Forenede Kongerige) ved afgørelse af 11. juni 2008, indgået til Domstolen den 5. august 2008, i sagen:

Aventis Pasteur SA

mod

OB,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, afdelingsformændene A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts (refererende dommer) og E. Levits samt dommerne C.W.A. Timmermans, A. Rosas, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh og J.-J. Kasel,

* Processprog: engelsk.

generaladvokat: V. Trstenjak
justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 30. juni 2009,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Aventis Pasteur SA ved G. Leggatt, QC, og barrister P. Popat

— OB ved S. Maskrey, QC, og barrister H. Preston

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved G. Wilms, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 8. september 2009,

afsagt følgende

Dom

- ¹ Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar (EFT L 210, s. 29), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/34/EF af 10. maj 1999 (EFT L 141, s. 20, herefter »direktiv 85/374«).
- ² Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem Aventis Pasteur SA (herefter »APSA«), et selskab med hjemsted i Frankrig, og OB vedrørende salgsdistributionen af en påstået defekt vaccine på markedet.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

3 Første, tiende, ellefte og trettende betragtning til direktiv 85/374 har følgende indhold:

»Det er nødvendigt at foretage en tilnærmelse af de nationale retsregler om producentens ansvar for skade forårsaget af en defekt ved hans produkt, fordi uensartede regler kan forvride konkurrencen og berøre de frie varebevægelser inden for det fælles marked samt medføre forskelle i graden af beskyttelse af forbrugerne mod skader på deres helbred eller ejendom, som forårsages af et defekt produkt.

[...]

En ensartet forældelsesfrist for krav om skadeserstatning er såvel i den skadelidtes som i producentens interesse.

Produkter slides i tidens løb; der udvikles strengere sikkerhedsforskrifter, og der sker stadig videnskabelige og tekniske fremskridt; det ville derfor ikke være rimeligt at lade en producent hæfte i et ubegrænset tidsrum for, at hans produkter er defekte; hans ansvar bør følgelig ophøre efter et rimeligt langt tidsrum, idet dog allerede iværksat retsforfølgning ikke skal påvirkes heraf.

[...]

I henhold til medlemsstaternes retsregler kan en skadelidt have ret til erstatning på grundlag af et kontraktligt ansvar eller på et grundlag uden for kontraktforhold, som er forskelligt fra det i dette direktiv omhandlede; for så vidt sådanne bestemmelser tillige har til formål at virkeliggøre en effektiv beskyttelse af forbrugerne, berøres de ikke af dette direktiv [...]«

- 4 Direktiv 85/374 fastslår i artikel 1, at »en producent er ansvarlig for skade, der forårsages af en defekt ved hans produkt«.
- 5 Ordlyden i artikel 3 i direktiv 85/374 er som følger:

»1. Ved »producent« forstås fabrikanten af et færdigt produkt, producenten af en råvare eller fabrikanten af et delprodukt samt enhver person, der ved at anbringe sit navn, mærke eller andet kendetegn på produktet udgiver sig for at være dets producent.

2. Uden at producentens ansvar derved berøres, anses den, der med henblik på videresalg, udlejning, leasing eller enhver anden form for distribution som led i sin erhvervsvirksomhed indfører et produkt i Fællesskabet, som dets producent i henhold til dette direktiv, og den pågældende er ansvarlig på samme måde som producenten.

3. Såfremt producenten af produktet ikke kan identificeres, anses enhver leverandør af produktet som dets producent, medmindre leverandøren inden for et rimeligt tidsrum oplyser skadelidte om producentens identitet eller om identiteten af den person, som har leveret produktet til ham. Det samme gælder, endog selv om producentens navn er angivet, for indførte produkter, der ikke angiver identiteten af den i stk. 2 omhandlede importør.«

6 Artikel 11 i direktiv 85/374 bestemmer:

»Medlemsstaterne fastsætter i deres lovgivning, at skadelidtes rettigheder i henhold til bestemmelser i dette direktiv ophører ti år efter den dag, da producenten har bragt det produkt, der har forårsaget skaden, i omsætning, medmindre skadelidte inden for dette tidsrum har anlagt retssag mod denne.«

7 I henhold til artikel 13 i samme direktiv berører dette »[...] ikke de rettigheder, som skadelidte kan påberåbe sig under henvisning til retsreglerne om ansvar i og uden for kontraktforhold eller under henvisning til særregler om ansvar, der er gældende på tidspunktet for direktivets meddelelse.«

8 Direktiv 85/374 blev meddelt medlemsstaterne den 30. juli 1985.

Nationale bestemmelser

9 Direktiv 85/374 blev gennemført i Det Forenede Kongerige ved loven af 1987 om forbrugerbeskyttelse (Consumer Protection Act 1987, herefter »1987-loven«).

- 10 1987-loven indsatte i lov af 1980 om forældelse (Limitation Act 1980) en ny section 11 A, hvis subsection 3 bestemmer:

»Et søgsmål, som denne section finder anvendelse på, kan ikke anlægges efter udløbet af tidsfristen på ti år regnet fra det relevante tidspunkt [...]; denne subsection har til virkning, at søgsmålsretten bortfalder ved udløbet af ovennævnte frist på ti år, uanset om søgsmålsretten var stiftet, eller om fristerne i henhold til nedenstående bestemmelser i denne lov var begyndt at løbe.«

- 11 Section 35 i 1980-loven forbyder i princippet, at en part udskiftes med en anden efter udløbet af forældelsesfristen. Undtagelsesvis kan procedurereglerne dog i henhold til subsection 5, litra b), og subsection 6, litra a), i denne section give domstolene beføjelse til under visse omstændigheder at tillade en sådan partsudskiftning med virkning fra tidspunktet for det oprindelige søgsmåls indgivelse. Det er således muligt at indsætte en ny part »i stedet for den part, hvis navn var blevet angivet ved en fejltagelse i stedet for den nye parts navn i enhver nedlagt påstand i den oprindelige stævning«.
- 12 Regel 19.5, subsection 3, litra a), i reglerne om retsplejen i borgerlige sager (Civil Procedure Rules) overlader retten en sådan skønsmæssig beføjelse i relation til udskiftning af parterne i en sag. Reglen fastsætter imidlertid, at selv om betingelserne for anvendelsen af beføjelsen er opfyldt, skal retten tage hensyn til, at partsudskiftningen vil medføre, at sagsøgte fratages den frigørende virkning af udløbet af forældelsesfristen, og kun tillade partsudskiftning, såfremt den finder, at det på baggrund af de foreliggende omstændigheder er nødvendigt ud fra et retfærdighedshensyn.

Baggrunden for tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 13 Pasteur Mérieux Sérums et Vaccins SA (herefter »Pasteur Mérieux«), et fransk selskab, som efter en navneændring er blevet til APSA, producerer vaccineprodukter, heriblandt en HIB-vaccine.
- 14 Det engelske selskab Mérieux UK Ltd (herefter »Mérieux UK«) var i 1992 et helejet datterselskab af APSA, der distribuerede dette selskabs produkter i Det Forenede Kongerige.
- 15 Den 18. september 1992 sendte APSA et parti HIB-vacciner til Mérieux UK Ltd, der modtog varepartiet den 22. september 1992. I forbindelse med forsendelsen sendte APSA en faktura til sit datterselskab, som betalte fakturaen rettidigt.
- 16 På et senere, men stadig uoplyst tidspunkt — formodentlig i slutningen af september eller begyndelsen af oktober 1992 — solgte Mérieux UK en del af partiet til Det Forenede Kongeriges sundhedsministerium (Department of Health), med henblik på levering til et af dette ministerium udpeget hospital. Hospitalet leverede herefter en del af vaccinerne til en lægeklinik i Det Forenede Kongerige.
- 17 Den 3. november 1992 fik OB indgivet en dosis af den omhandlede vaccine i denne lægeklinik.
- 18 Som følge af vaccinationen blev OB alvorligt skadet. De læger, der behandlede OB, mente, at skaderne skyldtes en infektion med herpes simplex-virus. Heroverfor har OB imidlertid gjort gældende, at hans skade er forårsaget af indgivelsen af den defekte vaccine.

- 19 I 1994 etablerede APSA et joint venture-selskab med Merck Inc. of the United States. Mérioux UK blev det engelske datterselskab af dette joint venture-selskab. På grund af en navneændring blev selskabet til Aventis Pasteur MSD (herefter »APMSD«).
- 20 OB indledte den 2. november 2000 et erstatningssøgsmål mod APMSD ved High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division. I det specificerede krav, der blev fremsat den 1. august 2001, gjorde sagsøgeren gældende, at vaccinen var blevet fremstillet af APMSD, og at den var defekt, hvorfor han påstod det nævnte selskab pålagt ansvar i henhold til 1987-loven.
- 21 I sit svarskrift af 29. november 2001 gjorde APMSD gældende, at selskabet alene var distributør af den vaccine, OB havde fået indgivet, og ikke producenten af den.
- 22 Som svar på en anmodning om at bekræfte, hvorvidt selskabet var producenten, meddelte APMSD den 17. april 2002 på ny, at det ikke var producenten af det omtvistede produkt, og angav Pasteur Mérioux som producenten, uden at præcisere, at dette var APSA's tidligere navn.
- 23 OB indledte den 16. oktober 2002 et erstatningssøgsmål mod APSA ved High Court of Justice.
- 24 APSA har erkendt, at det er producenten af den omhandlede vaccine, men har gjort gældende, at søgsmålet mod selskabet er forældet, idet det blev indledt efter udløbet af tiårsfristen for sagsanlæg i henhold til 1987-loven, hvilken frist ifølge APSA udløb enten den 18. september 2002 eller den 22. september 2002, alt efter om begyndelsestidspunktet for denne frist er den dato, hvor APSA sendte vaccinen til Mérioux UK, eller den dato, hvor sidstnævnte modtog vaccinen.

- 25 Den 10. marts 2003 indgav OB en begæring om, at APSA blev indsat som sagsøgt i det søgsmål, der blev indledt mod APMSD i november 2000, i stedet for APMSD. OB begrundede denne begæring med det forhold, at han i forbindelse med iværksættelsen af dette søgsmål fejlagtigt antog, at APMSD var producenten af den omhandlede vaccine.
- 26 Det er ubestridt, at denne begæring om udskiftning blev indgivet efter udløbet af tiårsfristen for anlæggelse af en retssag mod producenten af det påståede defekte produkt.
- 27 APSA har gjort gældende, at for så vidt som den nationale lovgivning gør en sådan udskiftning mulig efter udløbet af omhandlede frist, er den uforenelig med en rigtig fortolkning af artikel 11 i direktiv 85/374, hvilket er blevet bestridt af OB.
- 28 Ved afgørelse af 18. november 2003, indgået til Domstolen den 8. marts 2004, har High Court of Justice fremsat en anmodning om præjudiciel afgørelse, som Domstolen har besvaret ved dom af 9. februar 2006, O'Byrne (sag C-127/04, Sml. I, s. 1313).
- 29 Det andet og tredje spørgsmål fra High Court of Justice i den sag, der førte til O'Byrne-dommen, nævnt ovenfor, var formuleret som følger:
- »2) Kan en medlemsstat, såfremt der mod et selskab (A) i den fejlagtige antagelse, at A var producent af et hævdet defekt produkt, når producenten af produktet i realiteten ikke var A, men et andet selskab (B), anlægges sag, hvori der gøres rettigheder gældende, der er tildelt sagsøgeren ved [direktivet] med hensyn til det hævdede defekte produkt, i henhold til sin nationale lovgivning give sine domstole beføjelse til at behandle dette sagsanlæg som en »retssag mod [producenten]« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i [direktivets] artikel 11?

- 3) Tillader [direktivets] artikel 11 — korrekt fortolket — at en medlemsstat giver en domstol beføjelse til at tillade, at B indtræder i stedet for A som sagsøgte i en sag af den i spørgsmål 2 nævnte art («den relevante sag»), såfremt:
- a) den tiårsfrist, der er omhandlet i artikel 11, er udløbet

 - b) den relevante sag blev anlagt mod A før udløbet af tiårsfristen, og

 - c) der ikke var anlagt sag mod B før udløbet af tiårsfristen i relation til det produkt, der forårsagede den af sagsøgeren hævdede skade?«

³⁰ I O'Byrne-dommen besvarede Domstolen disse to spørgsmål som følger:

»Når en sag anlægges mod et selskab, der fejlagtigt antages at være producent af et produkt, selv om dette i virkeligheden blev fremstillet af et andet selskab, henhører fastsættelsen af betingelserne for, at en part kan udskiftes med en anden inden for rammerne af en sådan sag, i princippet under national ret. En national ret, som undersøger, om betingelserne for en sådan udskiftning er opfyldt, skal imidlertid sikre sig, at direktivets personelle anvendelsesområde, således som det er fastsat i dets artikel 1 og 3, respekteres.«

31 Som følge af O'Byrne-dommen har High Court of Justice den 20. oktober 2006 givet OB medhold i dennes begæring om udskiftning med den begrundelse, at APMSD ved en fejltagelse var blevet stævnet som sagsøgt i stedet for APSA.

32 APSA kærede denne afgørelse til Court of Appeal. Den 9. oktober 2007 forkastede Court of Appeal kæremålet.

33 I forbindelse med APSA's kæremål har House of Lords besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er det i overensstemmelse med [direktiv 85/374], at en medlemsstats lovgivning tillader, at der efter udløbet af tiårsfristen for sagsanlæg i artikel 11 [i direktiv 85/374] indsættes en ny sagsøgt i et søgsmål i henhold til direktivet, såfremt den eneste person, der var angivet som sagsøgt i det søgsmål, som blev indledt inden for tiårsfristen, ikke falder ind under direktivets artikel 3?«

Om det præjudicielle spørgsmål

34 Den forelæggende ret ønsker med det forelagte spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om direktiv 85/374 skal fortolkes således, at det er til hinder for en national lovgivning, der under en retssag anlagt i medfør af den ansvarsordning, der er indført ved det omhandlede direktiv, tillader udskiftning af en sagsøgt med en anden sagsøgt efter udløbet af den i artikel 11 i dette direktiv fastsatte frist på ti år, selv om den person, der blev angivet som sagsøgt i dette søgsmål inden udløbet af den omhandlede frist, ikke er omfattet af direktivets anvendelsesområde som defineret i direktivets artikel 3.

- 35 I denne forbindelse skal det bemærkes, at i O'Byrne-dommens præmis 34 fastslog Domstolen, at eftersom direktiv 85/374 ikke indeholder bestemmelser om de processuelle mekanismer, der skal iværksættes, når en skadelidt anlægger sag om produktansvar og begår en fejl for så vidt angår producentens person, henhører fastsættelsen af betingelserne for, at en part kan udskiftes med en anden inden for rammerne af en sådan sag, i princippet under national ret.
- 36 Efter at Domstolen i O'Byrne-dommens præmis 35 havde bemærket, at direktiv 85/374 tilsigter totalharmonisering inden for de i direktivet regulerede områder, hvorfor definitionen, som anvendes i artikel 1 og 3 i dette direktiv af kredsen af ansvarssubjekter, som skadelidte kan rette krav mod i medfør af den ansvarsordning, som er indført ved omhandlede direktiv, må anses for udtømmende, præciserede Domstolen i præmis 38 i nævnte dom, at en national ret, ved vurderingen af, om betingelserne for en sådan processuel udskiftning er opfyldt, skal sikre, at direktivets personelle anvendelsesområde, således som det er fastsat i dennes artikel 3, respekteres.
- 37 Artikel 11 i direktiv 85/374 er udtryk for den samme hensigt om at opnå totalharmonisering på fællesskabsniveau af reglerne om forældelse af skadelidtes rettigheder i medfør af dette direktiv.
- 38 Denne artikel fastsætter en ensartet frist på ti år, hvorefter disse rettigheder udløber. Artiklen fastsætter bindende starttidspunktet for den omhandlede frist til datoen, hvor producenten har bragt det produkt, der har forårsaget skaden, i omsætning. Den eneste mulighed for at afbryde fristen er anlæggelsen af en retssag mod denne producent.
- 39 Som det fremgår af tiende betragtning til direktiv 85/374, var det fællesskabslovgivers hensigt med fastlæggelsen af ensartede forældelsesregler at tilgodese såvel skadelidtes som producentens interesser.

- 40 Denne ensartethed er for det første et udtryk for det generelle mål, der beskrives i første betragtning til direktiv 85/374, fordi uensartede regler i de nationale lovgivninger kan medføre forskelle i graden af beskyttelse af forbrugerne inden for Fællesskabet.
- 41 I henhold til 11. betragtning til direktiv 85/374 har dette for det andet til formål på fællesskabsplan at begrænse producentens ansvar til et rimeligt tidsrum, når henses til den gradvise slitage på produkterne, de øgede krav til sikkerhedsstandarder og den løbende forbedring af den videnskabelige og tekniske viden.
- 42 Som det anføres af generaladvokaten i punkt 49 og 50 i forslaget til afgørelse, tog fællesskabslovgiver med den ønskede fastlæggelse af de særlige tidsmæssige begrænsninger for ordningen med objektivt ansvar i direktiv 85/374 ligeledes hensyn til det forhold, at den omhandlede ordning for producenten indeholder en større belastning end et traditionelt ansvarsgrundlag, netop for ikke at hæmme den teknologiske udvikling og for at bevare muligheden for at opnå forsikringsdækning af risici i forbindelse med dette særlige ansvarsgrundlag (jf. i denne retning afsnit 3.2.4 i Kommissionens rapport af 31.1.2001 om gennemførelsen af direktiv 85/374 vedrørende produktansvar, KOM(2000) 893 endelig).
- 43 Det følger heraf, uden at det begrænser en mulig anvendelse af reglerne om ansvar i og uden for kontraktforhold eller særregler om ansvar, der var gældende på tidspunktet for meddelelsen af direktiv 85/374, hvilken anvendelse ikke berøres af sidstnævnte, som det fremgår af direktivets artikel 13 og dettes 13. betragtning, at »producenten« som defineret i artikel 3 i det omhandlede direktiv i henhold til artikel 11 i dette direktiv er fritaget fra sit ansvar, når der er forløbet ti år, fra den pågældende vare blev bragt i omsætning, medmindre der i mellemtiden er indledt en retssag mod producenten.
- 44 Under disse omstændigheder kan en national retsregel, der tillader udskiftning af den sagsøgte part med en anden sagsøgt under retssagen, ikke under hensyntagen til

direktiv 85/374 anvendes til efter udløbet af denne frist at muliggøre inddragelsen af en producent som sagsøgt i en sag, der er indledt inden for den nævnte frist mod en anden person.

45 Den modsatte løsning ville således for det første indebære en accept af, at den i artikel 11 i direktiv 85/374 fastsatte forældelsesfrist på ti år kan afbrydes i forhold til pågældende producent som følge af andre forhold end et sagsanlæg mod denne, hvilket ville modvirke det omhandlede direktivs målsætning om at opnå totalharmonisering på dette område.

46 For det andet ville en sådan løsning forlænge forældelsesfristen i forhold til producenten, idet den ville gribe forstyrrende ind i dennes muligheder for at forudsige den nøjagtige dato, hvor han i henhold til artikel 11 i direktiv 85/374 fritages for det i direktivet fastsatte ansvar, hvilket ville være i strid ikke blot med fællesskabslovgivers ønske om at fastsætte en ensartet frist, men ligeledes med det princip om retssikkerhed, som den nævnte artikel 11 skal give producenten inden for ordningen med objektivt ansvar som indført ved direktivet.

47 Det bemærkes herved, at efter fast retspraksis kræver retssikkerhedsprincippet og det hermed sammenhængende princip om beskyttelse af den berettigede forventning især, at anvendelsen af retsreglerne er forudsigelig for de retsundergivne. Dette krav om en klar retstilstand er af særlig betydning, når der er tale om bestemmelser med retsvirkninger af økonomisk art, således at de berørte kan få et nøjagtigt kendskab til omfanget af de forpligtelser, der herved pålægges dem (jf. Domstolens dom af 10.9.2009, sag C-201/08, Plantanol, Sml. I, s. 8343, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis).

48 Det bør endvidere tilføjes, at subjektive elementer såsom skadelidtes fejlagtige antagelse, idet egenskaben af producent af den påståede defekte vare af ham er tillagt et selskab, som ikke er producenten, eller den omstændighed, at skadelidte med sit sagsanlæg mod et sådant andet selskab reelt havde til hensigt at sagsøge denne producent, ikke uden at tilsidesætte den objektive dimension af de harmoniserede regler fastsat i direktiv 85/374 kan begrunde, at denne producent efter udløbet af den i

artikel 11 fastsatte frist på ti år indsættes i en sag, der er indledt inden for den nævnte frist mod en anden person (jf. i denne retning O'Byrne-dommen, præmis 26, samt, ligeledes analogt, Domstolens dom af 17.7.2008, sag C-51/05 P, Kommissionen mod Cantina sociale di Dolianova m.fl., Sml. I, s. 5341, præmis 59-63).

- 49 På baggrund af det ovenstående skal artikel 11 i direktiv 85/374 fortolkes således, at den er til hinder for, at en national lovgivning, hvorefter den sagsøgte part kan udskiftes med en anden under retssagen, kan anvendes efter udløbet af den i artiklen fastsatte frist til at inddrage en »producent« som defineret i dette direktivs artikel 3, som sagsøgt i en retssag, der er indledt inden for den nævnte frist mod en anden person end denne.
- 50 I forbindelse med forelæggelsen af en anmodning om præjudiciel afgørelse er Domstolen imidlertid, på baggrund af indholdet i den konkrete sag, befojet til at give nærmere oplysninger med henblik på at vejlede den nationale ret i forbindelse med afgørelsen af hovedsagen (jf. i denne retning Domstolens dom af 12.9.2000, sag C-366/98, Geffroy, Sml. I, s. 6579, præmis 20, og af 10.9.2009, sag C-446/07, Severi, Sml. I, s. 8041, præmis 60).
- 51 I denne henseende skal det for det første bemærkes, at det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at APMSD (tidligere Mérieux UK) — der i 1992 leverede den vaccine, OB fik indgivet, til det britiske sundhedssystem — på daværende tidspunkt var et helejet datterselskab af APSA (tidligere Pasteur Mérieux).
- 52 Det tilkommer i denne henseende den nationale domstol efter de i national ret gældende regler om bevisførelsen at bedømme, hvorvidt beslutningen om at bringe det omhandlede produkt i omsætning rent faktisk blev truffet af moderselskabet, der havde produceret produktet.

- 53 Hvis dette af den nationale ret fastslås at være tilfældet, er artikel 11 i direktiv 85/374 ikke til hinder for, at retten finder, at der i retssagen, som inden for den i artikel 11 fastsatte frist blev indledt mod datterselskabet i medfør af den ansvarsordning, som er indført ved omhandlede direktiv, kan ske udskiftning af datterselskabet med moderselskabet, der er »producent« som defineret i dette direktivs artikel 3, stk. 1.
- 54 For det andet skal det for så vidt angår den omstændighed, at APMSD, som nævnt i præmis 51 ovenfor, er leverandøren af den vaccine, som OB fik indgivet, bemærkes, at ifølge artikel 3, stk. 3, i direktiv 85/374 anses enhver leverandør af produktet for dets producent, hvis producenten af produktet ikke kan identificeres, medmindre leverandøren inden for et rimeligt tidsrum oplyser skadelidte om producentens identitet eller om identiteten af den person, som har leveret produktet til ham.
- 55 Som bemærket af både Europa-Kommissionen og af generaladvokaten i punkt 97 i forslaget til afgørelse, skal denne bestemmelse fortolkes således, at den omfatter tilfælde, hvor skadelidte på grund af sagens konkrete omstændigheder ikke med rimelighed har kunnet identificere producenten af det påståede defekte produkt, inden han udøvede sine rettigheder over for leverandøren, hvilket det i nærværende sag om nødvendigt tilkommer den nationale ret at efterprøve.
- 56 I et sådant tilfælde følger det af artikel 3, stk. 3, i direktiv 85/374, at leverandøren bør betragtes som en »producent«, hvis leverandøren ikke inden for et rimeligt tidsrum har oplyst skadelidte om producentens identitet eller om identiteten af den person, som har leveret produktet til ham.
- 57 Hertil skal det først og fremmest bemærkes, at den blotte omstændighed, at leverandøren af det pågældende produkt har nægtet at være producenten, ikke kan udgøre en tilstrækkelig angivelse i medfør af artikel 3, stk. 3, i direktiv 85/374, såfremt leverandøren ikke sammen med denne benægtelse har givet oplysning om producentens identitet eller om identiteten af den person, som har leveret produktet

til ham, og den udelukker følgelig heller ikke, at den pågældende leverandør kan betragtes som en »producent« i medfør af denne bestemmelse.

58 Dernæst er det vigtigt at understrege, at betingelsen vedrørende afgivelsen af denne oplysning inden for et »rimeligt tidsrum«, jf. artikel 3, stk. 3, i direktiv 85/374, indebærer en forpligtelse for leverandøren, der sagsøges af skadelidte, til på eget initiativ og uden forsinkelse at meddele skadelidte producentens identitet eller identiteten af den person, som har leveret produktet til ham.

59 I hovedsagen tilkommer det om fornødent den nationale domstol at afgøre, under hensyntagen til den konkrete sags omstændigheder, hvorvidt APMSD har opfyldt dette krav, idet der først og fremmest tages hensyn til den særlige omstændighed, at APMSD som et datterselskab af APSA har købt den omhandlede vaccine direkte af sidstnævnte og derfor nødvendigvis vidste, hvem der var producenten af denne vaccine, på det tidspunkt, hvor OB udtog stævning mod APMSD.

60 Såfremt den nationale domstol på grundlag af sin eventuelle prøvelse konstaterer, at betingelserne for anvendelse af artikel 3, stk. 3, i direktiv 85/374 er til stede, bør APMSD derefter blive betragtet som en »producent« i medfør af nævnte direktiv. Det vil derfor være muligt at antage, at den af OB i november 2000 anlagte retssag mod denne virksomhed i medfør af den ansvarsordning, som er indført ved det omhandlede direktiv, i overensstemmelse med artikel 11 har afbrudt forældelsesfristen i forhold til denne.

61 Derimod bemærkes — idet der henvises til de i nærværende doms præmis 37-47 nævnte grunde — at hverken en sådan konstatering eller den modsatte konklusion kan medføre en imødekommelse af begæringen om at udskifte APMSD med APSA i nærværende sag, idet dette under hensyntagen til det forhold, at OB fremsatte denne begæring efter udløbet af den i medfør af artikel 11 i direktiv 85/374 fastsatte frist for OB

til at gøre sine rettigheder gældende over for APSA, således som det er blevet påpeget i præmis 26 ovenfor, ville være i strid med det omhandlede direktiv.

- 62 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 11 i direktiv 85/374 skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en national lovgivning, hvorefter den sagsøgte part kan udskiftes med en anden under retssagen, kan anvendes efter udløbet af den i artiklen fastsatte frist til at inddrage en »producent«, som defineret i dette direktivs artikel 3, som sagsøgt i en retssag, der er indledt inden for den nævnte frist mod en anden person end denne.
- 63 For det første skal den nævnte artikel 11 imidlertid fortolkes således, at den ikke er til hinder for, at den nationale ret finder, at i den retssag, som inden for den i den nævnte artikel fastsatte frist er blevet indledt mod det helejede datterselskab af »producenten« i henhold til artikel 3, stk. 1, kan datterselskabet udskiftes med producenten, hvis retten fastslår, at beslutningen om at bringe det pågældende produkt i omsætning faktisk er blevet truffet af denne producent.
- 64 For det andet skal artikel 3, stk. 3, i direktiv 87/354 fortolkes således, at hvis den, der har lidt skade på grund af et påstået defekt produkt, ikke med rimelighed har kunnet identificere producenten af det pågældende produkt, inden han udøvede sine rettigheder over for leverandøren af dette, kan denne leverandør anses for at være en »producent«, navnlig med henblik på anvendelsen af artikel 11 i det nævnte direktiv, såfremt leverandøren ikke på eget initiativ og uden forsinkelse har meddelt skadelidte producentens identitet eller identiteten af den person, som har leveret produktet til ham, hvilket det tilkommer den nationale ret at vurdere under hensyn til sagens konkrete omstændigheder.

Sagens omkostninger

- ⁶⁵ Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

Artikel 11 i Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en national lovgivning, hvorefter den sagsøgte part kan udskiftes med en anden under retssagen, efter udløbet af den i artiklen fastsatte frist kan anvendes til at inddrage en »producent«, som defineret i dette direktivs artikel 3, som sagsøgt i en retssag, der er indledt inden for den nævnte frist mod en anden person end denne.

For det første skal den nævnte artikel 11 imidlertid fortolkes således, at den ikke er til hinder for, at den nationale ret finder, at i den retssag, som inden for den i den nævnte artikel fastsatte frist er blevet indledt mod det helejede datterselskab af »producenten« i henhold til artikel 3, stk. 1, i direktiv 85/374, kan datterselskabet udskiftes med producenten, hvis retten fastslår, at beslutningen om at bringe det pågældende produkt i omsætning faktisk er blevet truffet af denne producent.

For det andet skal artikel 3, stk. 3, i direktiv 87/354 fortolkes således, at hvis den, der har lidt skade på grund af et påstået defekt produkt, ikke med rimelighed har kunnet identificere producenten af det pågældende produkt, inden han udøvede sine rettigheder over for leverandøren af dette, kan denne leverandør anses for at være en »producent«, navnlig med henblik på anvendelsen af artikel 11 i nævnte direktiv, såfremt leverandøren ikke på eget initiativ og uden forsinkelse har meddelt skadelidte producentens identitet eller identiteten af den person, som har leveret produktet til ham, hvilket det tilkommer den nationale ret at vurdere under hensyn til sagens konkrete omstændigheder.

Underskrifter